

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Exponitur illa sententia Ecce sto ad ostium, & pulso, si quis audierit vocem meam, & aperuerit ianuam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. Sectio V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

Ecce sto ad ostium, & pulso, si quis audierit vocem meam, & aperuerit ianuam, intrabo ad illum, & cenabo cum illo, & ipse mecum.

S E C T I O V.

VT Laodicenus Episcopus spem veniæ concipiat, & faciles sibi ad pœnitentiã, & quod est consequens ad diuinam gratiam aditus patere in animum inducat, subiungit Christus ipse, se ad ostium cordis stare, siue per internum appulsus & afflatus, quem Theologi gratiam præuenientem, & excitantem appellant, siue per exteriorem vocationem, cuiusmodi ferè est concionatoris adhortatio, consilium, & alia generis eiusdem, quæ ad eandem gratiam excitandam pertinent, quanquam sine interna illa motione non sufficiunt: tum verò si quis per voluntatis ascensum aperuerit, ingredi in eius animum per iustificantem gratiam, cœnarè que cum illo per spiritualem conscientie iucunditatem, atque dulcedinem, quæ iustificationem consequitur, est que diuinum quoddam ac cœlestis pabulum, quo iustificati mens reficitur, mirumque in modum recreatur. Denique si in gratia perseuerauerit, cœnaturum quoque se cum illo in cœlesti gloria per beatificam visionem, quam ei importietur. Hæc est germana literalitque huius loci paraphrasis.

Conscientie
incunditas,
cœlestis pa-
bulum.

II. Caterum, pro illius expositione est in primis obseruandum, cum dicitur, *Ego sto ad ostium & pulso*, luculentè significari, prius Deum excitare nostrum liberum arbitrium ad opera salutis conducentia, quam voluntas in illa prodeat. Itaque Deum non præueniri à libero arbitrio, sed ipsum præuenire per excitantem gratiam, voluntatè que quasi torpentem ad opera salutis excitate; atque adeò initium iustificationis non à nobis, sed à Deo esse; id quod facile ex prædictis verbis elicitur. Si enim Deus stat ad ostium nostræ libertatis, & pulsat, perspicuum est non prius ostium per consensum aperiri, quam Deus ipse pulsset: quin pulsationem diuinam præcedere sepe quidem tempore, sed semper tamen natura: tum verò apertionem consequi voluntatis adiutæ quoque diuinitus in ipso actu per gratiam adiuuantem, quemadmodum definit Concilium Tridentinum sessione sexta, capite quinto, & sexto: vbi docet iustificationis exordium in adultis à Deo per Christum Iesum præueniente gratia sumendum esse, disponique nos ad ipsam iustitiam dum excitati diuina gratia, & adiuti, fidem ex auditu concipientes liberè mouemur in Deum. Idem definiat Concilium Arausicum secundum sub Leone primo Pontifice canone 3. de libero arbitrio, & gratia Dei. *Si quis*, inquit, *per inuocationem humanam gratiam Dei dicit posse conferri, non autem ipsam gratiam facere, ut inuenietur à nobis, contradicit Esaiæ Prophetæ, vel Apostolo idem dicenti, Inuentus sum a non querentibus, palam apparui his, qui me non interrogabant.* Quæ de re legendus est D. August. in libro de bono perseuerantiæ, vbi multis sacrarum literarum testimoniis eam veritatem confirmat, citatis etiam in eandem sententiam D. Cypriano, D. Ambrosio & Gregorio Nazian. cum quibus reliquis omnibus Patres vniuersi consensu conspirarunt.

Iustificatio
no initium à
Deo.

Conc. Trid.

Conc. Arauf.

III.

Deinde est aduertendum, cum additur, *si quis audierit vocem meam, & aperuerit ianuam*: distertis verbis significari, posse liberum arbitrium à Deo excitatum non respondere diuinæ vocationi, & ostium nisi inè aperire, sed oculos tunc tenere: posse etiam respondere Deo vocanti, & aperire pulsanti, hoc est, posse diuinam illam gratiam præuenientem, & excitantem, quæ hoc loco *pulsationis* nomine compre-

Liberum ar-
bitriū potest
præuenientē
gratiā, vel
admittere
valere.

comprehenditur, pro sua libertate vel admittere, vel reiicere, ducta similitudine ab ijs, qui clauso ostio domi reclusi morantur, qui interdum pulsantibus aperiunt, interdum etiam dissimulant: ad quam similitudinem spectauit sponsa, cum dixit Cant. 5. *Pessulum ostij mei aperni dilecto meo*: ubi pessuli nomine, omne illud obstaculum intelligitur, quod voluntatis assensum remoratur. Itaque hoc loco, cum dicitur, *si quis audierit vocem meam, & aperuerit ianuas*, perspicue docemur non solum esse libertate, Deo vocanti respondere, aut non respondere, atque eidem pulsanti, aut ostium assentiendo aperire, aut non assentiendo, vel etiam dissentiendo clausum tenere: idemque perspicue ostenditur illis verbis ad Hebræos 12. *Contemplantur ne quis desit gratia Dei*: ubi non dictum est, *ne gratia Dei alicui desit*, quia nimirum Dei gratia prelo adest omnibus, sed *ne quis desit gratia*, quia nos sumus, qui gratiam Dei pro nostra libertate repellimus, Deo que vocanti, & excitanti non respondemus. Quæ veritas definita est à Concilio Tridentino, Sessione 6. capite 5. ubi docetur, *ergente Deo cor hominis per spiritus sancti illuminationem, posse hominem eiusmodi inspirationem abijcere: & canone quarto eiusdem Sessionis ita statuit: Si quis dixerit liberum hominis arbitrium à Deo motum & excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, atque vocanti, quo ad obtinendam iustificationis gratiam se disponat, ac speraret, neque possedit sentire si velit, sed veluti inanime quoddam nihil omnino agere, mereque passivum se habere, Anathema sit.*

Cant. 5. 6.

Hebr. 12. 15
Gratia Dei
prelo adest
omnibus.

Conc. Trid.

III.

Postem hoc loco multorum Patrum ad hanc veritatem attendendam commemorare testimonia, sed quoniam non est huius loci longius hoc argumentum persequi, satis fuerit proponere vnius tantum Bernardi sententiam, qui mihi sane videtur omnia, quæ de his gratiæ cõtrouersijs diuina litera prodiderunt, ac D. Augustinus, ceterique Patres ante ipsum disputarunt, quasi in lummam redegit aureo illo libello, quæ de gratia & libero arbitrio conscripsit, vne præcipuas quasque sententias, quibus ille opus illud aureum, quasi gemmis inspersit, legendas putauimus, quoniam ea omnia quæ hactenus diximus manifestè confirmant. Sic igitur ait Bernardus. *Ita-ne oblitus es, quis dixerit, sine me nihil potestis facere: & neque currentis, neque volentis, sed Dei miserentis est. Quid igitur agit, aut liberum arbitrium? Breuiter respondeo, saluatur: tolle gratiam, non erit vnde saluetur, opus hoc sine duobus effici non potest, vno à quo fit, altero cui, vel in quo fit: quod ergo à solo Deo, & soli datur, libero arbitrio, tam absque consensu esse non potest accipientis, quam absque gratia dantis, & ita gratia operanti salutem cooperari dicitur liberum arbitrium, dum consentit, hoc est, dum saluatur, consentire enim saluari est: ut liberum arbitrium esset, creans gratia fecit, ut proficiat, saluans gratia facit, ut deficiat, ipsum se dejicit: ex ipso nobis est velle: ex ipso nobis est velle: ex ipsa bonum velle, bonam voluntatem facit, qui liberam fecit, infirmitas vult: aut à seipsa est, sanitas vero non à se, sed ad Domini spiritu, sanatur autem cum renouatur. De cetero libero arbitrio, nec extra ipsum quæraturn damnationis causa, quod iam non damnat nisi propria culpa, nec ab ipso salutis merita, quod sola soluat misericordia, cuius quippe conatus ad bonum, & casti sunt, si à gratia non adiuentur, & nulli non excitentur: proinde non ei à se, sed desursum potius à Patre luminum descendere merita putentur. Itaque non liberi arbitrij, sed Domini est salus, imò ipse salus, ipse & via est ad salutem, qui ait Psalm. *Salus populi ego sum*: qui item perhibet Ioannis decimo quarto. *Ego sum via, se fecit viam, qui & salus erat, & vita, ut non gloriatur omnis caro. Quid igitur: hoc ergo totum liberi arbitrij opus, hoc solum eius meritum, quod consentit? Est prorsus: non equidem quod vel ipse consensus, in quo omne meritum consistit, ab ipso fit, cum nec cogitare (quod minus est, quam consentire) aliquid à nobis quasi ex nobis sufficientes sumus: verba sunt non mea, sed Apostoli, qui omne quod boni esse potest, id est, cogitare,**

& velle, & perficere pro bona voluntate attribuit Deo: non suo arbitrio. Si ergo tria haec, (haec
 est bonum cogitare, velle, perficere) operatur in nobis, primum profecto sine nobis, secundum
 nobiscum, tertium per nos facit: siquidem immitendo bonam cogitationem, nos praenit, im-
 mutando etiam malam voluntatem, sibi per consensum iungit, ministrando & consensui fa-
 cultatem, foris per apertum opus nostrum internus opifex innotescit: sane ipsi nos praenire
 nequaquam possumus, & Deo ergo sine dubio nostra sit saluti exordium, nec per nos utique, nec
 nobiscum, verum consensus, & opus est non ex nobis, non iam tamen sine nobis. Cauendum
 ergo ne cum hac inuisibiliter intra nos ac nobiscum altitari sentimus, aut nostra voluntati at-
 tribuamus, quae infirma est, aut Dei necessitati quae nulla est, sed soli gratiae, quae plenus est:
 ipsa liberum excitat arbitrium, cum seminat cogitatum: sanat, cum immutat affectum, re-
 borat ut perducatur ad actum: seruat, ne sentiat defectum: ira tamen quod à sola gratia ceptum
 est, pariter ab utroque perficitur, ut mixtum, non sigillatim simul, non vicissim per singulos
 profectus operentur: non partim gratia, partim liberum arbitrium, sed totum singula opere
 indiuiduo peragunt: totum quidem hoc, & totum illa, sed ut totum in illo, sic totum ex illa.
 Credimus placere lectori, quod à sensu Apostoli nusquam peccidimus, & quaquaersum eua-
 ngelium oratio, in eadem penè ipsius verba frequenter recidimus. Quid enim nostra aliud sonat
 quam illud, ergo neque volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei. Quod sane non ideo
 dicit, quasi quis velle, aut currere possit in vanum, sed quod is, qui vult, & currit, non in se,
 sed in eo à quo accipit, & velle, & currere, debeat gloriari. Denique ait, Quid habes quod non
 accepisti? sua iustitia hominem Deus voluit habere consortem, ut & corona faceret promerito-
 rem: in eo enim sibi iustitia consortem & coronae statuit promeritorem, cum operum quibus
 erat illa repromissa corona, habere dignatus est coadiutorem: porro coadiutorem fecit,
 cum fecit volentem, hoc est, sua voluntati consentientem. Itaque voluntati in auxilium, au-
 xilium, reputatur in meritum: nec dubium quin à Deo sit & velle & perficere pro bona vo-
 luntate, Deus igitur auctor est meriti, qui & voluntatem applicat operi, & opus explicat vo-
 luntati. Haec Bernardus. Atque haec breuiter, quo non nihil lucis huic sententiae
 afferretur.

ARGUMENTVM CAPITIS.

Postquam Ioannes septem minoris Asiae Episcopos, & in eis vniuersos Eccle-
 siae Praelatos ad munus suum rite obeundum adhortationibus, & praecipionibus
 erudiuit: deinceps se ad vniuersam Ecclesiam statum describendum, persecutiones,
 victorias, palmas, denique omnia, quae eius usque ad finem mundi decursum com-
 plectuntur, commemoranda per visionum suarum aenigmata conuertit. Cum autem
 septem sint potissima huius operis visiones, ut initio diximus. Secunda hoc capite
 incipit ad principium usque octauae pertingens, splendore & maiestate admi-
 rabilis. Hoc verò capite solum describitur Dei ipsius, seu Trinitatis maiestas, quae
 Apocalypsim Christo, & per Christum Ioanni reuelauit: quae admodum autem
 Deus sese per visum Ioanni ostenderit, ex his, quae mox dicemus, planum fiet.